

AYLA KUTLU'NUN 'MERHABA SEVGİ' ADLI ÇOCUK ROMANININ DEĞERLER EĞİTİMİ VE ON KÖK DEĞER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ANALYSIS OF CHILDREN'S NOVEL 'MERHABA SEVGİ' BY AYLAKUTLU IN TERMS OF VALUES EDUCATION AND TEN CORE VALUES

Kenan BULUT¹

Başvuru Tarihi: 19.07.2020

Yayın Tarihi:19.01.2021

DOI: 10.21764/maeuefd.771465

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmanın amacı, Ayla Kutlu'nun *Merhaba Sevgi* adlı çocuk romanını değerler eğitimi ve on kök değer açısından incelemektir. Bu amaç çerçevesinde söz konusu eserdeki değerler tespit edilmiş, eser öğretim programlarında yer alan on kök değer açısından incelenmiş ve eserin önemi değerler açısından ortaya konulmuştur. Bu çalışmada 'temel nitel araştırma' deseni kullanılmıştır. Çalışmanın materyalini, Ayla Kutlu'nun, 166 sayfadan oluşan ve 1989 yılında kaleme alınan *Merhaba Sevgi* adlı çocuk romanı oluşturmaktadır. Çalışmada doküman incelemesine göre elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiş, sıklık açısından değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmanın sonunda, eserde, toplam 42 ayrı değer yer aldığı tespit edilmiştir. 2018 yılında yayımlanan öğretim programlarında yer alan on kök değer de eserde geçtiği görülmüştür. Bunlardan sevgi (53), dürüstlük (43), yardımseverlik (24), sorumluluk (24) ve saygı (22) değerleri, eserde en çok yer alan değerler olmuştur. Bunları dostluk (10), sabır (9) ve öz denetim (7) takip etmiştir. Eserde, on kök değerden en az geçenleri ise adalet (5) ve vatanseverlik (3) değerleridir. Buna göre eserin değerler açısından zengin olduğu, değerler eğitimi açısından önemli olduğu söylenebilir. Çalışmanın sonunda çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Abstract: The aim of this study was to analyze the children's novel *Merhaba Sevgi* by Ayla Kutlu in terms of values education and the ten core values in the curricula. The values addressed by the book were determined, the book was analyzed in terms of the ten core values in the curricula, and its significance for values was highlighted. In this study 'basic qualitative research' design was used. The study material was the 166-page children's novel *Merhaba Sevgi* written by Ayla Kutlu in 1989. Data were collected using document review. Data were analyzed using content analysis and evaluated and interpreted in terms of frequency. The results showed that the book addresses a total of 42 values, including the ten core values in the 2018-curricula. It mostly refers to the values of love (53), honesty (43), helpfulness (24), responsibility (24), and respect (22), followed by friendship (10), patience (9) and self-control (7). It makes the least mention of the values of justice (5) and patriotism (3). This result indicates that the book is rich in values, and therefore, important for values education. Suggestions were made at the end of the study.

Keywords: Ayla Kutlu, Greetings to Love (*Merhaba Sevgi*), values education, ten core values.

Anahtar Sözcükler: Ayla Kutlu, *Merhaba Sevgi*, değerler eğitimi, on kök değer.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Van-Türkiye, kenanbulut80@yyu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4771-0459

Giriş

İnsanı diğer varlıklardan farklı kılan temel insani özelliklerin tamamına değer denilebilir. Değer, kullanıldığı bağlama, referans alınan paradigmaya göre geniş kullanım alanına sahip bir kavramdır (Topal, 2019). Değerler “arzu edilen, inanılan ve bireylerin sergilemiş olduğu çeşitli davranışlar için ölçek olarak kullanılabilen olgulardır” (Kapkın, Çalışkan ve Sağlam, 2018, s.185). Değerin dinden ekonomiye, psikolojiden sosyolojiye kadar değişik alanlarda kullanılan bir kavram olduğunu ifade eden Aydın (2011)’a göre bu kavramın felsefi çevrelerde, antikçağdan beri bilinmekle birlikte sosyal bilimlerde kullanımı eski değildir. Znaniecki tarafından sosyal bilimlere kazandırılan değer kavramı, Latince *kıymetli olmak* veya *güçlü olmak* anlamlarında kullanılan *valere* kökünden türetilmiştir (Bilgin, 1995, akt. Aydın, 2003). Bu kavram Türkçede *karşılık olmayı* dile getiren değmek sözcüğünden türetilmiş olup bu anlamda bir şeye biçilen karşılıktır. Bu nedenle karşıladığı ihtiyaca göre değişen bir nitelik anlamını içerir (Hançerlioğlu, 2005).

İnsanoğlu değerleriyle vardır. Değerler, hem bireyler için hem de toplumlar için çok önemli dinamiklerdir. Çünkü sosyal yaşam birtakım kriterler çerçevesinde sürer. Bu da o toplumun bağlı olduğu çeşitli değerlerdir. Değerler, toplumun kültürel öğelerine anlam veren en önemli ölçütlerdir ve “bireylerin içinde buldukları olumsuz durumlarla baş edebilmenin bir yolu”dur (Dilmaç, Deniz ve Deniz, 2009, s. 11). Bu nedenle bireylerin davranış örüntüleri sosyolojik incelemelerin başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Kültürel öğeleri göz ardı eden her model ve yaklaşım, yaşanmakta olan toplumsal süreçleri açıklamaktan uzak olacaktır (Özensel, 2003). Problem çözme, sağlıklı karar alabilme, öz güven kazanma, kısacası hayatını toplumun bir parçası olarak devam ettirme hususunda değerler önemlidir. Değerler mikro ve makro sosyal süreçler arasındaki boşluğu doldurmak için ideal bir şekilde konumlanmıştır (Braithwaite ve Blamey, 1998).

Schwartz ve Bilsky 1987 yılında yaptıkları kapsamlı araştırmada, literatüre göre insani değerlerin beş özelliğinin olduğunu ortaya koymuş ve bunların biçimsel özellikler olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmacılara göre bunlar (a) arzu edilen son durumlar veya davranışlar hakkında, (b) belirli durumları aşan, (c) davranışların ve olayların seçimine veya değerlendirilmesine rehberlik eden ve (d) göreceli önem sırasına göre sıralanan (e) kavramlar veya inançlardır (Schwartz ve Bilsky, 1987). Aynı araştırmacıların 1990 yılında beş ülkede yaptıkları çalışmada ise değer türleri arasındaki yapısal ilişkilerin ve insanların değer önceliklerinin altında yatan motivasyonel dinamiklerin incelenen toplumlarda (biri hariç) benzerlik gösterdiği ifade edilmiştir (Schwartz ve Bilsky, 1990). Schwartz (1994) da 44 ülkeden 97 örnek üzerinde yaptığı çalışmasının “insani değerlerin içeriğinde potansiyel olarak evrensel yönler” (s. 19) olduğunu ortaya koyduğunu ifade etmektedir.

Özensel (2003, s. 218), sosyoloji tarihinde değerler konusunun en çok tartışılan konulardan birisi olduğunu, çünkü bilimsel pozitivist perspektifte, değerlerin hiçbir nesnel gerçekliğe sahip olmadığı, bireylerin kişisel değerleri ile ilgilenmeksizin incelenemeyeceği ancak öznel bir yaklaşım olarak ele alınabileceği anlayışının hâkim olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla pozitivism, yansız ve bilimsel çalışmaların ancak değerler, inançlar ve buna benzer bazı kültürel unsurlardan bağımsız olarak yapılabileceğini, tersi durumda bilimsellikten uzak olacağını öne sürmüştür. Ancak “tek başına hiçbir yaklaşım ya da yöntem bütüncül bir resim ortaya koyamaz. Herhangi bir olguya ilişkin bütüncül anlayış ancak çoklu bakış açıları yoluyla elde edilebilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 28). İnsanın inanç, değer, düşünce ve davranışlarının içinde şekillendiği toplumsal ve kültürel boyut dikkate alınmadan, onu anlamaya ve açıklamaya çalışmak doğru bir yaklaşım değildir (Karataş, 2015).

Değerler Eğitimi

Değerler kadar bu değerlerin edindirilmesi yani sonraki nesillere aktarılması da önemlidir. Çünkü değişen ve gelişen çağın olumlu birçok yanı sıra birlikte olumsuz birtakım durumları da beraberinde getirdiği bir gerçektir. Dolayısıyla körü körüne bir bağlılık haline getirmemek koşuluyla toplumu ayakta tutan, sosyo-kültürel yaşamın önemli birer dinamiği mahiyetindeki değerlerin, değişen yaşam koşullarının getirdiği birtakım olumsuz durumlara karşı muhafaza edilmesi gerekir. Bu da değerlerin yeni nesillere bilinçli bir şekilde aktarılmasıyla mümkündür.

Toplumsal değerlerin, toplumu oluşturan bireylere, bir plan ve program çerçevesinde aktarmak demek olan değerler eğitimi, insanların kendi davranışlarının altında yatan değerleri açıklığa kavuşturmak, bu değerlerin etkinliğini ve ilişkili davranışlarını değerlendirmek için yaşça büyük, otorite veya daha deneyimli olabilecek kişiler tarafından desteklenen herhangi bir organizasyonda gerçekleşebilen bir faaliyettir (Robb, 1998). Değerler eğitimi “bireyin değerleri kazanması, benimsemesi ve karakterinin bir temel unsuru haline getirerek davranışa dönüştürmesi için verilen ve hayat boyu devam eden bir eğitimidir” (Kapkın vd., 2018, s. 183).

Toplumda olumlu düşünce ve davranışların yaygınlaştırılması, olumsuz olanların ise iyi ve olumlu düşünce ve davranışlara dönüştürülmesinin sağlanmasının temelinde değerler eğitimi vardır (Ulusoy ve Arslan, 2014). Ancak değerler kendiliğinden oluşacak bir yapı değildir; değerlerin oluşumunda aile, çevre, eğitim, arkadaş ve dinin etkisi vardır (Kılcan, 2016). Halstead ve Taylor (2000), çocukların değerleri çok erken yaşlarda ailelerinden ama aynı zamanda medya, akranlar, oyun grupları, bakıcılar, yerel topluluklar ve diğer kurumlardan öğrenmeye başladığını ifade etmektedirler.

Çocuklar okula başlamadan çok önce bu tür unsurların bir kısmıyla tanışırlar ve okula başladıklarında, öncesinde kazandıkları deneyimleri beraberinde getirirler. Dolayısıyla okulların eğitim için çok önemli, vazgeçilmez ve yeri doldurulamaz kurumlar olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Aydın, 2014). Aileden aldığı değerlerle kişiliğin temelini erken yaşlarda atmaya başlayan çocuk, okulda bu değerlerle uyumlu bir ortam görmezse çelişki yaşar ve değerleri içselleştirmesi zorlaşır (Gündüz ve Bağcı, 2019). Kurtdede Fidan (2016) da değerlerin ailenin dışında bilinçli bir biçimde okullarda kazandırılmasının, sağlıklı ve bilinçli bir toplum oluşturulması açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte bugün gelinen noktada çocuğun değer ediniminde okulların bu konumunu koruyup korumadığı tartışılmaya başlanmıştır. Bunun da sebebi kuşkusuz değer ediniminde etkili olan unsurların (sosyal medya, internet, vb.) sayısının çoğalmasındır.

Değerlerin kazandırılmasında büyük bir önemi haiz okullarımızın eğitim ve öğretim faaliyetleri öğretim programlarına göre şekillenmektedir. Dolayısıyla eğitim-öğretim faaliyetlerinin değerlerle yoğrulmuş bir şekilde verilmesinde öğretim programlarına önemli görevler düşmektedir.

Türkçe Öğretim Programlarında Değerler ve Değerler Eğitimi

Cumhuriyet dönemi boyunca ilköğretim ve ortaöğretim okullarında okutulan dersler için defalarca öğretim programı yapılmasına rağmen 2005 yılına kadar bu programlarda değerler eğitimi doğrudan ele alınmamıştır. Tozlu (2003, s. 53) da bu konuya dikkat çekerek “eğitim programlarımız tarihi seyir içerisinde ele alındığında, yeterli ve şuurlu bir değer eğitiminin olduğundan söz edemeyiz” ifadelerine yer vermektedir. Ancak 2005 ve 2006 yıllarında uygulanmaya başlanan ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğretim programlarında değer edinimi doğrudan yer almaya başlamıştır.

2018 yılına geldiğimizde Türkçe dersi ile birlikte 51 dersin öğretim programı yenilenmiş, yayımlanan öğretim programlarında ortak bir bölüm yer almış, bu ortak bölümde ‘değerlerimiz’ adıyla bağımsız bir başlığa yer verilmiştir. Söz konusu başlığın altında *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik* adlı on kök değer belirlenmiştir. Bu değerlerin yalnızca programlarda yer alan lafızlar olmaktan çıkarılması, öğrencilere okulda ve okul dışında değerleri pratiğe dönüştürmeleri için uygun ve etkili fırsatlar sağlanması; öğrencilerin kendilerini güvende hissedecekleri, destekleyici, toplum bilincini geliştiren, karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan bir sınıf-okul ortamı oluşturulması; bununla kalmayıp okul-aile iş birliğinin sağlanması gerekliliği (MEB, 2017) ifade edilmiştir.

2005, 2006 ve 2015 programları incelendiğinde temel becerilerde, tema adlarında ya da kazanımlarda değerler eğitimine yer verildiği görülürken 2018 Türkçe Öğretim Programı’nda, tema

adlarında ya da kazanımlarda değerler eğitimi ile ilgili bir vurguya rastlanmamaktadır. Program'da 'değerlerimiz' adlı bir başlığın olması ve bu başlık altında değerlerle ilgili vurgulamaların yapılması önemli bir adım iken bunun nasıl edindirileceğine dair herhangi bir açıklama ve etkinlik örneğine yer verilmemiş olmasının yanında, Program'da değerler eğitimi ile ilgili bir temanın yer almaması ve kazanımlarda buna yer verilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Gürgil, Kılcan, Kılıçoğlu ve Kurtoğlu (2019) da kök değerlerin farklı derslerin öğretim programlarında ortak olarak ele alınmasına rağmen bu değerlerin öğrencilere nasıl kazandırılması gerektiğine ilişkin açıklamaların öğretim programlarında bulunmadığına dikkat çekmişlerdir.

Değerlerin kazandırılmasının birçok yolu söz konusudur. Bunların en önemlilerinden birisinin de çocuk edebiyatı ürünleri olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Değer Aktarımında Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Önemi ve Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' Adlı Eseri

Öğretim programlarında yeterince yer almamışsa da değerler eğitiminin tarihi, eğitimin tarihi kadar eskidir. Hatta eğitimin ilk işlevlerinden birisinin kültürel değerlerin aktarımı olduğunu söylemek mümkündür. Başkan (2019) da eğitim ile değer arasındaki ilişkinin yeni olmayıp uzun süreden beri var olduğunu ifade ederek geçmişten günümüze genel olarak eğitim örgütünün, özellikle de okulların varlığını korumasının en önemli nedenlerden birisinin değer aktarımı olduğunu belirtmektedir.

İlköğretim çağı, çocukların kendi değer inanışlarının geliştirilmesi açısından en kritik dönemdir (Batur ve Yücel, 2012). Dolayısıyla bu dönemin çocuklara temel insani ve kültürel değerlerin edindirilmesi için iyi değerlendirilmesi gerekir. Değerlerin öğrencilere kazandırılmasında telkin etme, aşılama, değeri açıklama, ahlaki muhakeme, değer analizi (Akbaş, 2004) gibi yaklaşımlardan söz edilebilir. Edebiyat ya da çocuk edebiyatı ürünleri de bunların edindirilmesinde çok önemli araç işlevi görür. Çocuklara dilsel becerilerin edindirilmesi sürecinde 'zenginleştirilmiş bir dil çevresi' yaratan önemli araçlar olmalarının yanında, çocuklara yönelik yazılmış kitapların, insan ve yaşam gerçekliğine ilişkin bireysel değerler oluşturmada da önemli bir işleve sahip oldukları söylenebilir (Sever, 2010). Çocuk edebiyatı ürünlerindeki karakterlerin temsil ettiği değerlerin onların birer özdeşim ögesi olarak inandırıcılıklarını somutlayan özellikler olduğunu ifade eden Şen (2020)'e göre "onlara gerçeklik izlenimi veren, onları özgürleştiren ya da onlarla eşduyumsal özdeşimi sağlayan belirleyiciler yaşamsal ve etik değerlerdir". Araştırmacı, okurun kendisinin de genellikle alımlama sürecinde karakterlerin taraf olduğu ya da karşı çıktığı bu değerlere odaklandığını ifade etmektedir.

Değerler eğitiminin öneminin her geçen gün daha da fark edildiği son zamanlarda buna paralel olarak bu konuda nitelikli ürünler de merak edilmektedir. Çocuk edebiyatı denilince akla gelen önemli isimlerden biri de Ayla Kutlu'dur. Ayla Kutlu çocuk kitaplarını yazarak onlara iyiliği, doğruluğu, güzelliği anlatmanın kendisi için bir vazife olduğunun altını çizer (Uca, 2019, s. 9). Yazarın bu alanda 18 eser vererek kendi ifadesiyle "vazifesi"ni yerine getirdiği görülmektedir.

Ayla Kutlu'nun çocuklar için yazdığı eserler üzerine yapılan akademik çalışmalarda eserlerin konu, ileti, tema, karakter, plan, dil ve anlatım özellikleri açısından hitap ettiği seviyeye uygun olduğu; edebi zevk ve estetiğe sahip olduğu; konu olarak çevre bilinci, hayvan sevgisi, yardımlaşma, doğayı koruma bilinci, aile olma, kardeş sevgisi temalarını işlediği ifade edilmiştir (Yanık, 2019). Bu açıdan bakıldığında, yazarın eserlerinde işlediği değerlerin, 2018 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan değerlerle paralellik gösterdiği, bu nedenle değer edinimi açısından incelenmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Ayla Kutlu'nun çocuklar için kaleme aldığı eserlerden birisi de *Merhaba Sevgi* adlı çocuk romanıdır. 1989 yılında kaleme alınan ve kırsal kesimde yaşayan geleneksel bir ailenin en küçük kızının maceralarının anlatıldığı bu eser, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okunması gereken kitaplar listesine alınmıştır (Kılıçoğlu, 2016).

Ayla Kutlu'nun *Merhaba Sevgi* adlı çocuk romanının değerler eğitimi ya da on kök değer açısından incelendiği bir araştırmaya alanyazında rastlanmamıştır. Bu anlamda bu araştırmanın alanyazındaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı *Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' adlı çocuk romanında geçen değerleri tespit etmek, öğretim programlarında yer alan on kök değer açısından incelemek ve edebi eserin önemini değerler eğitimi açısından ortaya koymaktır.*

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma çeşitlerinden biri olan 'temel nitel araştırma' desenine göre yürütülmüştür. 'Temel nitel araştırma' fenomenolojik, gömülü (örtük) teori, öyküsel analiz, eleştirel ya da etnografik vb. nitel çalışma türlerinden birisinin kapsamına girmeyen ama yorumlayıcı bir yaklaşımla yapılan nitel çalışmalara denir. Temel nitel araştırmalarda da veriler görüşmeler, gözlemler ya da doküman analizi yoluyla toplanır (Merriam, 2013). Bu çalışmada bir eser, değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Bu tür çalışmalarda yorumlayıcı yaklaşım ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle çalışmada 'temel nitel araştırma' modeli tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine göre toplanmıştır. Creswell (2005)'e göre dokümanlar nitel araştırmalarda önemli bir veri kaynağıdır ve hem özel hem de resmi dokümanları içerebilir. Doküman incelemesi 'belgesel gözlem' ya da 'belgesel tarama' olarak da isimlendirilmektedir (Çepni, 2012). Belgesel tarama, belli bir amaca yönelik olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2007).

Bu çalışmanın kuramsal alt yapısını oluşturmak için alanyazın taraması yapılmıştır. Konuyla ilgili bilimsel çalışmalar detaylıca incelenmiştir. Ardından çalışma materyalini oluşturan *Merhaba Sevgi* adlı eser birkaç defa okunmuş, eserde doğrudan veya dolaylı olarak değer ifade eden cümle ya da paragraflar tespit edilerek işaretlenmiştir. Belirlenen değerler kategorize edilmiş, sayfa numaraları ile birlikte not alınmıştır. Böylece çalışmanın bulguları elde edilmiştir.

Çalışma Materyali

Bu araştırmanın çalışma materyali, Ayla Kutlu'nun *Merhaba Sevgi* adlı çocuk romanıdır. 1989 yılında kaleme alınan eser, 166 sayfadır. Ayla Kutlu'nun bu eserinin seçilmesinin sebebi, yazarın, çocuklar için yazdığı önemli bir çocuk romanı olmasındandır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu çalışmada analiz tekniği olarak içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde elde edilen veriler önce kavramsallaştırılır, daha sonra bu veriler ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenir. Ardından da verileri açıklayan temalar saptanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışmaya konu olan eser çalışma süresince birkaç kez okunmuş ve kodlanmıştır. Böylece eserde geçen ve değer olduğu düşünülen 51 unsur tespit edilmiştir. Söz konusu unsurların değer olup olmadıklarının belirlenmesi amacıyla literatüre bakılmış, özellikle Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmalar göz önüne alınmıştır. Daha sonra belirlenen unsurlar bir liste halinde 7 alan uzmanının görüşüne sunulmuş, değerlendirmeleri istenmiştir. Alan uzmanlarının dönütleri doğrultusunda 9 unsur listeden çıkarılmış, alan uzmanlarının üzerinde ittifak ettikleri 42 unsur bu eserden elde edilen değerler olarak kabul edilmiştir. Ardından bu değerler, 2018 yılında yayımlanan öğretim programlarında yer alan kök değerler dikkate alınarak 'Kök Değerler' ve 'Diğer Değerler' (kök değerler dışında kalanlar) olarak temalaştırılmıştır.

Geçerlik ve güvenilirlik

Bu çalışmanın her aşamasında uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır. Böylece araştırmanın geçerliğini sağlamak için gerçek bilgilere ulaşılmaya, durum var olduğu şekliyle ve herhangi bir müdahale olmadan yansıtılmaya çalışılmıştır. Alanyazında da bunun önemi vurgulanarak doküman incelemede, geçerlilik ve güvenilirliğin sağlanması için verilerin inandırıcılığının büyük önem taşıdığı, bunun için verilerin açık ve tutarlı bir şekilde sunulması ve bir başka araştırmacının teyidinin alınması gerektiği önerilmektedir (Cansız Aktaş, 2014, s. 365).

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için kodlayıcılar arası uyuma bakılmıştır. Bu amaçla, araştırmacı ile alan uzmanı bir başka araştırmacı, 166 sayfalık eserin ilk 19 sayfasında geçen değerleri ayrı ayrı kodlamıştır. Daha sonra Miles ve Huberman (2019)'ın önerdikleri formül uygulanmış ve araştırmacılar arasındaki uyumun %80 oranında çıktığı görülmüştür. Ardından araştırmacı eserin kalanında geçen değerleri kodlamaya devam etmiştir.

Bulgular

Bu bölümde verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çalışmanın bulguları tablo halinde ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Ayla Kutlu'nun *Merhaba Sevgi* adlı eserinde tespit edilen değerler, değerlerin frekansları ve sayfa numaraları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1.

Ayla Kutlu'nun Merhaba Sevgi Adlı Eserinde Tespit Edilen Değerler, Değerlerin Frekansları ve Sayfa Numaraları

Temalar	Sıra no	Değerler	(f)	Değerlerin Yer Aldığı Sayfalar
Tema 1 Kök Değerler	1	Sevgi	53	19, 22, 24(2), 25, 30, 31, 35(2), 38, 40(2), 43, 44, 46, 49, 57,59, 61, 63, 64, 65, 67, 68, 70, 74, 77(2), 81, 89, 90, 91, 96(2), 103, 105, 106, 109, 110, 112, 119, 138, 140, 141, 143, 156, 158, 158, 160, 162(2), 163
	2	Dürüstlük	43	22, 24(2), 25, 27, 29, 30, 33, 42, 44, 52(2), 54, 55(2), 58, 69, 74, 77, 79(2), 80, 87, 89, 90, 91, 93(3), 95, 99, 105, 115(2), 118, 119, 134, 145, 146(2), 147, 152
	3	Sorumluluk	24	20, 22(2), 26, 27, 41, 42, 44, 45, 54, 56, 58(3), 60, 70, 75, 80, 87, 91, 93, 141, 148
	4	Yardımselik	24	24, 33, 49, 61, 89(2), 91, 93, 93(2), 96, 103, 106, 110, 114, 120, 141, 141, 142, 143, 144, 148, 159, 165
	5	Saygı	22	24, 31, 32, 63, 65, 75, 89(2), 92, 96, 102, 111(3), 114, 130, 140, 143, 147, 153, 152, 165
	6	Dostluk	10	24, 33, 36, 45, 74, 93, 109, 119, 142, 144
	7	Sabır	9	31, 46, 49, 76, 81, 85, 91, 138, 139

	8	Öz denetim	7	54, 59, 79, 85, 87(2), 93
	9	Adalet	5	22, 24, 70, 140, 154
	10	Vatanseverlik	3	63, 96, 158
	1	Merhamet	20	24(3), 25(2), 37, 43(2), 68, 71, 83, 97, 106, 114(2), 141, 143, 145, 159, 165
	2	Bilme/öğrenme isteği	19	22, 24(2), 25, 27, 35, 41, 42, 44, 45, 46, 59, 60, 83, 148, 156(3), 158
	3	İyilik	16	24(2), 32, 33, 37, 49, 61, 81, 89, 91, 93, 96, 103, 141, 142, 159
	4	Nezaket	14	61, 88, 89, 92, 96, 114, 118(2), 130, 132, 134, 143, 153, 155
	5	Fedakârlık	11	24, 26, 40, 47, 50, 69, 77, 90, 102, 148, 149
	6	Kararlılık	11	44, 56, 81, 84, 85, 87(3), 91, 92(2)
	7	Azim	9	30, 77, 79, 80, 82, 84, 85, 91, 158
	8	Dayanışma	9	33, 58, 60, 89, 92, 93, 116, 162, 164
	9	Paylaşıcılık	7	13, 36, 68, 93, 97, 127, 160
	10	Cesaret	6	93, 98, 98, 110, 134, 150
	11	Özgüven	6	36, 67, 81, 87, 98(2)
	12	Temizlik	6	41, 42, 54, 87, 130, 166
	13	Toplumsal kurallara uyma	5	44, 65, 70, 96, 125
	14	Koruma-kollama	4	21, 60, 67, 142
	15	Vefa	4	40, 102, 144, 161
Tema 2 Diğer Değerler	16	Duygudaşlık	3	56(2), 119
	17	Eşitlik	3	35, 111, 140
	18	Güven duyma	3	25, 33, 58
	19	İçtenlik (samimiyet)	3	28, 33, 55
	20	Ümit var olma	3	121, 161, 162
	21	Cömertlik	2	68, 70
	22	Çalışkanlık	2	13, 19
	23	Diğerkâmlık	2	68, 69
	24	Duyarlılık	2	22, 93
	25	Hoşgörülü olma	2	52, 74
	26	İleri görüşlülük	2	121, 123
	27	Kanaatkârlık	2	105, 163
	28	Takdir etme	2	99, 121
	29	Yapıcı (uzlaşmacı) olma	2	25, 116
	30	Bilinçlendirme	1	40
	31	Estetik	1	95
	32	Geleneklerine bağlı olma	1	65

Tablo 1’de Ayla Kutlu’nun *Merhaba Sevgi* adlı çocuk romanında işlenen değerler yer almaktadır. Eserde geçen değerler ‘Tema 1-Kök Değerler’ (10) ve ‘Tema 2-Diğer Değerler’ (32) olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Dolayısıyla eserde toplam 42 ayrı değer yer aldığı tespit edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında eserin değerler açısından zengin olduğu, değerler eğitimi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Eserde tespit edilen 42 değerden en fazla rastlanılanları sevgi (53), dürüstlük (43), sorumluluk (24), yardımseverlik (24), saygı (22), merhamet (20), bilme/öğrenme isteği (19), iyilik (16), nezaket (14), fedakârlık (11), kararlılık (11) ve dostluk (10) değerleridir. Bunların dışında eserde azim (9), dayanışma (9), sabır (9), öz denetim (7), paylaşımcılık (7), cesaret (6), özgüven (6), temizlik (6), adalet (5), toplumsal kurallara uyma (5), koruma-kollama (4), vefa (4), duygudaşlık (3), eşitlik (3), güven duyma (3), içtenlik (samimiyet) (3), vatanseverlik (3), ümit var olma (3), cömertlik (2), çalışkanlık (2), diğerkâmlık (2), duyarlılık (2) hoşgörülü olma (2), ileri görüşlülük (2), kanaatkârlık (2), takdir etme (2) ve yapıcı (uzlaşmacı) olma (2) değerleri de belli sayılarda yer almaktadır. Söz konusu çocuk romanında bilinçlendirme (1), estetik (1) ve geleneklerine bağlı olma (1) adlı değerler ise en az olarak yer almaktadır. Aşağıda, eserde değerlerin ne şekilde geçtiğine ilişkin örnekler yer almaktadır.

Eserin başkarakteri, Sevgi adında küçük kız çocuğudur. Çevresine karşı duyarlıdır. Bilme/öğrenme merakı içindedir. Sürekli canlıların yaşamını sorgular, durumları ve olayları anlama çabasındadır. İnsanlardan zarar gören bir kediyle sohbet ederken “iyilik nasıl olur peki?” (s. 24), “bütün hayvanlar güzel, sevimli mi acaba?” (s. 35) şeklindeki soruları Sevgi’nin hayatı öğrenme, çevresini tanıma ve keşfetme heyecanı içinde olduğunu gösterir.

Sevginin en yakın arkadaşları hayvanlardır. Onlara çok düşkündür. Hayvanları savunmasız görür. Onlara merhamet gösterir. İyi insanları tanımlarken “iyi insanlar hayvanlara sevgi, barınak ve yiyecek verirler” (s. 24) şeklinde kullandığı cümle, Sevgi’nin merhametli olduğunu ifade eder. Sevgi, gördüğü yılan yavrularını bir çömleğin içinde büyütme ister. Ancak yavrular zamanla çömleğe sığmaz. Sevgi onlara zarar gelmesini istemez. Eserde bu durum “onları bağlı oldukları yere, doğaya bıraktı. Sevgi doğaya aykırı hiçbir şey yapmak istemiyordu” (s. 143) şeklinde geçer.

Henüz kötülüğün ne olduğunu bilmeyen Sevgi, en basit bir olay karşısında bile mutlu olabilmektedir. Hayata sevinç ve mutluluk ile bakabilmektedir. Yeni doğmuş kedi yavrularını izleyen Sevgi’nin mutluluğu “Sevgi bu görünüme bayıldı. Ağzı açık kaldı...” (s. 25) cümlesiyle ifade edilir. Her yaşta sevineceği, hayata umutla bakacağı durumlar olmuştur. Hayvanları seven,

onları koruyan bir meslek olduğunu duyunca o gün yaşadığı sevinci “Güneş pırıl pırıl doğuvermesin mi karanlık kütüphaneye...” (s. 156) şeklinde anlatır.

Tabloya bakıldığında, 2018 yılında yayımlanan programlarda yer alan on kök değerinin tamamının da eserde geçtiği görülmektedir. Bu değerlerin çoğu, eserde yoğun olarak işlenmektedir. Bunlardan en sık geçenleri sevgi (53), dürüstlük (43), yardımseverlik (24), sorumluluk (24) ve saygı (22) değerleridir. Bunları dostluk (10), sabır (9) ve öz denetim (7) takip etmektedir. Eserde, on kök değerden en az geçenleri ise adalet (5) ve vatanseverlik (3) değerleridir.

Aşağıda, on kök değerinin eserde nasıl geçtiğine ilişkin örnekler üzerinde durulmuştur.

Sevgi

Eserin başkarakteri Sevgi adında küçük bir kız çocuğudur. Yazar bu ismi vermesinin sebebini, “Sevgi, yaşamın kendisi gibi önemli ve vazgeçilmezdir çünkü. Dünyayı güzelleştirir. Öykümüzün kahramanına bu adı vermemin nedeni de o zaten” (s. 16) ifadeleriyle açıklamaktadır.

Sevgi değeri, eserde en çok işlenen değer olmuştur (53). Sevgi, meraklı, etrafına karşı çok ilgili ve keşfetme duygusuyla doludur. Eserde sevginin her türüne rastlanmaktadır. “Okuldan döndükten sonra kreşte kalan çocuklara yardımcı olmaya çalışıyor, anne ve babaları gelene kadar onlara masallar anlatıyordu” (s. 96) şeklindeki cümlelerden Sevgi’nin herkesi sevdiği ve yardımsever bir kişiliğe sahip olduğu görülür. Özellikle hayvan sevgisi eserin tamamına yayılmıştır. Hayvanlara olan bağlılığı, “hayır, bunlar fare değil. Bunlar hayvan da değil. Onlar benim yavrularım” (s. 44) şeklinde geçer. Ayırt etmeksizin tüm hayvanlara karşı sevgi doludur. Nitekim bu, evde fare beslemeye başlamasından da fark edilir. Ona göre “hayvanın zararlısı, kötüsü, çirkini yoktu” (s. 35). Ailesi durumu öğrenince evdeki fareleri yakalamak için girişimde bulunur. Sevgi’nin dünyasında hayvanların ne kadar özel bir yeri olduğu “öldürmeyin benim parlak gözlü kocaman böceklerimi, ne olur öldürmeyin!.. Gözlerine bakın, burunlarına bakın, uzun kuyruklarına bakın, öldürmeyin!” (s. 43) sözlerinden anlaşılmaktadır.

Sevgi hayvanları sevdiği kadar doğaya da bağlıdır. Tek dileği “babası onu bahçelerden, korulardan, tepelerden ayırmasın” (s. 57) şeklindedir. Doğaya karşı hassastır. Hayvan otlatmak için arkadaşlarıyla gittiği çayırda doğanın güzelliği karşısında çiçeklere, akan şelaleye, yemyeşil otlara hayran kalır. İneklerin otları yemeye başladığını görünce öfkelenir, kaygılanır. Bunu, “işte inekler yemeye başladılar bile. Bitirip tüketeceklerdi bu güzellikleri. Üstelik hiçbirini de verdikleri zararın, yok ettikleri güzelliğin farkında bile değildi” (s. 63) ifadeleriyle dile getirir.

Sevgi, kitap okumayı da çok sever. Okul çağına geldiğinde ailesi onu okula yazdırır. Hastanenin kreşinde kaldığı yıllarda hafta sonları babasının gelmesini dört gözle bekler. O yılları ve kitap okuma sevgisini “hafta sonları babam geldiğinde ondan para alıp kendime kitap almayı düşünürdüm” (s. 96) şeklinde anlatır.

Dürüstlük

Eserde en çok işlenen değerlerden biri dürüstlüktür. Dürüstlük; doğru sözlü olmak, yalan söylememek, kimseyi kandırmamak vb. demektir. Sevgi, dostu Sütlaç ile sohbet sırasında kendisine sorulan, insanların dünyaya geliş biçimi ile ilgili soruyu “gülünç bulacaksın belki ama bilmiyorum” (s. 27) diye cevaplar, yalan söylemez. Hastanenin kreşine devam ettiği yıllarda, kendisine kötü davranan ve hastanenin eşyalarını çalan temizlik çalışanı kadını şikâyet etmek için epey bekler. Fakat daha fazla dayanamaz ve başhekime gidip “size bir şeyler anlatmak istiyorum, saklamaya daha fazla dayanamayacağım” (s. 145) diye konuşmaya başlar.

Okul sıralarındayken sevdiği sokak köpeğine taş atan sınıf arkadaşıyla kavga eder. Bunu gören öğretmen sinirlenir, Sevgi’ye ve kavga ettiği öğrenciye kızar. Bunun üzerine sınıfta bir kargaşa başlar. Sınıftaki öğrenciler iki gruba ayrılır. Öğretmen bu durumdan çok rahatsız olur. Kavga eden iki öğrenciye söz hakkı vermeden yargıladığı için üzülür. Hata yaptığını anlar. Öğretmen “hepimiz sözleşmiş gibiydik yanlışlar yapma konusunda. En büyük yanlış benimki. Konuşma biçimim yüzünden kontrolümüzü kaybettik...” (s. 115) diyerek özür diler.

Sevgi, kazadan sonra uzun süre hastanede kalır. Kendisiyle ilgilenen doktorlara iyice alışır. Doktorlar da kendisini çok sever. Doktorlardan birinin eşi kendisine bir çift kurdele hediye eder. Sevgi çok mutlu olur. Kurdeleleri yastığının altında saklar, onların kaybolmasından korkar. Kurdeleleri izlerken köydeki hayatını, fakir bir ailede büyüdüğünü hatırlar. "Yoksulduk biz, hiçbir zaman öylesine güzel şeylerim olmamıştı. Dahası yeni giysim bile pek olmamış, ablalarımın kalan şeyleri giymiştim bugüne değin" (s. 105) der.

Sorumluluk

"Bireyin toplumda etkin işlev görebilmesi, yaşının gerektirdiği öğrenme ve eğitim etkinliklerini gerçekleştirebilmesi için oldukça önemli bir kavram" (İkiz, Totan ve Karaca, 2013, s. 24) olan sorumluluk, canlıların hayatlarını daha rahat sürdürmek için üstlendikleri vazifelerdir. Sorumluluk, öz bakım becerilerini kazanmak, anne babaya yardım etmek, mesleğinin gereklerini yerine getirmek gibi birbirinden farklı şekillerde olabilmektedir. Sevgi, sorumluluklarının bilincinde olan bir kız

çocuğudur. Evde birtakım sorumlulukları vardır. Bunlar eserde “ortalığı dağıtmıyorum. Yanlışlıkla dağıtınca topluyorum. Ahırını süpürüyorum... Pınardan su taşıyorum” (s. 54) şeklinde geçmektedir.

Sorumluluk bilincinde olmasında ailenin de etkisi vardır. Zaman zaman ailesi de kendisine sorumluluklar verir. Babası bir gün Sevgi’yi karşısına alır, artık büyüdüğünü söyler ve “sana vereceğim iş, ineklerimizi köyün çocuklarıyla birlikte otlatmaya götürmen” (s. 58) diyerek kendisine bir vazife verdiğini ifade eder. Sorumluluklarının bilincinde olması daha sonraki yaşamında da devam etmiştir. Hastanede kaldığı günlerde de yanındaki küçük masanın üstünü silerek ve bardağını yıkayarak (s. 87) sorumluluklarını yerine getirir.

Sevgi, hastanede kaldığı günlerde doktorlardan biriyle sohbet ederken doktor kendisine çocukluğundan bahseder. Sevgi’yle aynı yaşlardayken sahip olduğu sorumluluğu “annem, sabah erkenden çıkıyor, gece geç vakit eve dönüyor, ben alışverişi yapıyordum” (s. 148) şeklinde anlatır.

Yardıms severlik

Yardıms severlik "ihtiyacı olana, hiçbir karşılık ya da kişisel fayda gözetmeksizin gönüllü olarak maddi ya da manevi destekte bulunma durumudur" (Oktay, 2019, s. 171). Yardıms severlik, eserde geçen on kök değer içinde üçüncü sırada yer almaktadır (24). Romanda yardıms severlikle ilgili örneklerin çoğu Sevgi'nin hayvanlara gösterdiği merhametin sonucunda ortaya çıkar. Sevgi, evlerinin gizli bölmelerinde hayvanlar besler (kedi, fare). Dostum dediği varlıklar hayvanlardır. Okula gidince yolda gördüğü köpekle ve serçelerle ekmeğini paylaşır. Hayvanlara bağlılığı yaşamı boyunca sürer. İsmi öğretmenlerine sorarak öğrendiği veterinerlik mesleğini okumayı hayal eder. Hayvanlara bakan, onlara yardım eden, yaralarını saran biri olmak ister. Çünkü "insanlar için hastaneler yapılır, doktorlar, sağlık memurları, hemşireler, bakıcılar yetişirken... Bizden daha az önemli değil ki hayvanlar..." (s. 165) şeklinde düşünür.

Yaşadığı trafik kazasından sonra doktorlar kendisini köye göndermek istemez. Eğitiminin ihmal edileceğinden korkarlar. Sevgi'ye sahip çıkıp eğitim masraflarını üstlenirler. Sevgi o günleri "doktor amcalar çok iyidiler. Bana silgi, kalem, defter alıyorlardı. Düşlerimde göremeyeceğim kadar güzel cetvel, pergel takımlarım vardı" (s. 103) diye anlatır. Yaz tatilinde Sevgi köydeyken hastanenin başhekimini başka şehre atanır ve Sevgi'ye bir mektup bırakır. Sevgi'ye yardımlarının süreceğini mektupta geçen "seni unutmayacağım. Her ay az da olsa yardım edeceğim. Bıraktığım parayla kitap almanı istiyorum" (s. 120) cümleleriyle ifade eder.

Tek koluyla yaşamını sürdürmeye çalışan Sevgi, okulun ilk günü zorlanır. Öğretmenine "çorabım düşünce, yakam açılınca, kuşağım çözüldünce biraz zorlanıyorum" (s. 93) der. Öğretmeni ise "onlar benim işim" (s. 93) diyerek kendisine yardımcı olacağını söyler.

Saygı

Toplumda huzuru sağlayan en önemli öğelerden biri saygıdır. Saygı "değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram" (TDK, 2020) şeklinde tarif edilmektedir. Eserde çokça işlenen değerlerden biridir (22). Saygı, nezaket ve hoşgörü getirir. Sevgi'nin, doktorların odasına girince 'kapıyı çalması', kendilerine 'efendim' demesi, konuşmasına izin alarak başlaması saygı örneklerindedir.

Saygı, insanların sadece birbirlerine karşı değil aynı zamanda diğer canlılara da göstermeleri gereken bir değerdir. Eserde başkarakter, başta hayvanlar olmak üzere tüm canlılara saygı duyar. "Ne hayvanları hor görmeye hakkım var ne de kendimle övünmeye" (s. 75) der. Ona göre "iyiler hayvanları korur" (s. 24). Doğaya da düşkündür, zarar verilmesini istemez. İnekleri otlatmaya götürdüğü bir gün ineklerin çayırlardaki çiçekleri ve otları yemeye başlamasına çok üzülür. Bu durumdan "birden yüreğinin sızladığını fark etti. İşte inekler yemeye başladılar bile. Bitirip tüketeceklerdi bu güzellikleri. Üstelik hiçbiri de verdikleri zararın, yok ettikleri güzelliğin farkında bile değildi" (s. 63) şeklinde bahseder. Hayvanlara olduğu kadar doğaya da saygı gösterdiği anlaşılır.

Romanda, Sütlaç adlı kedinin insanlara sitem ederek "hayvanlar birbirlerini incitmezler, Karınlarını doyurmak dışında birbirlerine kötülükleri dokunmaz" (s. 32) diye söylenmesi de saygı değerinin örneklerindedir.

Dostluk

Dostluk sevgi, saygı, fedakârlık, dayanışma, güven, dürüstlük, paylaşma gibi birçok değere birden yer veren zengin bir kavramdır (Demir, 2019). Dostluk samimi bağ, yakın arkadaşlıktır. Sevgi'nin dostluk dünyasının temelini hayvanlar oluşturur. Sütlaç adını verdiği kediyle, evde beslemeye çalıştığı fareyle, çatı katına gidip hayranlıkla seyrettiği kuşlarla dostluk içinde yaşamaktadır. Hayvanları "bizim en yakın dostlarımız, sevincimiz, yararımız, emeğimiz..." (s. 109) şeklinde tanımlar. Kediyle aralarındaki dostluk "dostluklarına gelince... O on yıl sürdü. Kediye Sütlaç adını verdi Sevgi" (s. 33) sözleriyle aktarılmıştır.

Sevgi okula başlayınca arkadaşlarıyla da dost olmaya çalışır. Yiyeceklerini onlarla paylaşır. “Kilim desenli bir torbanın içi tıklım tıklım incir, üzüm ve cevizle doluydu. Bu yemişleri yeni arkadaşlarına dağıttı” (s. 93) ifadeleri bu davranışına örnektir.

Okuldan dönünce hızlıca dostlarını (hayvanlarını) görmeye gider, okulda öğrendiklerini onlara anlatır: "Her gün okuldan çıktıktan sonra, hemen yakındaki pınarın çevresindeki yeşillığe yaymaya götürdüğü buzağısına anlattı öğrendiklerini... Sütlaç'ı kucağına aldı, tüylerini okşarken ona da anlattı" (s. 74).

Sabır

Eserde geçen değerlerden biri de sabırdır. Sabır, sıkıntı karşısında acele etmeden beklemek anlamına gelir (Akgül, 2019, s. 8). Ancak bununla birlikte sabrı sadece beklemek olarak ele almak doğru değildir. Sabır, ümitsizliğe düşmeden beklemenin yanında bu süreçte sıkıntılarla mücadele ederek sıkıntılı durumları aşmaya çalışmaktır. Sabır, sadece zaman olarak algılanmamalıdır. Bir durum karşısında gösterilen soğukkanlılıktır. Sevgi'nin tavan arasında gördüğü yumurtalara şaşırıp içinden ne çıkacağını görmek için günlerce beklemesi eserdeki “sabır” değerinin örneklerinden biridir. Söz konusu olayın devamında da Sevgi'nin göstermiş olduğu sabır vurgulanmaktadır: “Zaman geçmiş, yumurtalar çatlamış. Sevgi uykuyu, dinlenmeyi bırakmış, duvara bir merdiven dayamış, soluk almaktan korkarak o benekli küçük yavruları izliyormuş günlerden beri” (s.46).

Eserde, Sevgi'nin, en büyük sabır örneğini, başına gelenler karşısında mücadele ederek gösterdiği anlaşılmaktadır. Sevgi, henüz okul çağındayken bir kaza geçirir ve bir kolu kesilir. Yaşadıklarını atlatması uzun sürer. Yaşadığı zorluklar “o andan başlayarak bütün yaşamı değişti. Pek çok şeyi yeniden öğrenmesi gerekti: Yemek yemeyi, giyinmeyi, ayakkabı bağlamayı, yazı yazmayı, yıkanmayı... Aklınıza ne gelirse” (s. 76) cümleleriyle anlatılır. Fakat ümitsizliğe kapılmaz, yaşanan olumsuzluklara rağmen güzel günlerin geleceğine olan umudunu yitirmez. Bunu “acılar geçer, umutsuzluk diner, güneş doğar, parlar. Gökyüzü mavi ışıklarına kavuşur, yaşam güzelleşir. Çünkü insan yeniler kendini” (s. 81) şeklinde belirtir.

Öz Denetim

Öz denetim, kişinin kendini kontrol etmesi, otokontrol demektir. TDK Güncel Türkçe Sözlük öz denetimi, “daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması” şeklinde tanımlar. Duyan, Gülden ve Gelbal (2012, s. 19) ise öz denetimi, "kişinin kendisi ve dünya arasında daha iyi, daha ideal bir uyuma sahip olması için kendini değiştirme ve uyarılama kapasitesi" olarak ifade ederler.

Eserin başkarakteri Sevgi, yaşadığı sıkıntıları düşünür ancak sevdiği şeyleri hatırlayınca umutlanır. Hayata kaldığı yerden devam etmesini sağlayan, yeniden ayakları üzerinde durmasını sağlayan, azmini arttıran değerlerden biri öz denetim olur. Bu, bazen çevresindekilerin (doktoru, babası gibi) kendine yönelik telkinleri şeklinde bazen de Sevgi'nin kendi kendine söylediği sözler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevgi, yaşadığı trafik kazası sonrası tek kolu ile yaşamına devam etmesi gerektiğini başta kabul etmemekte, yatağından çıkmamakta, kimseyle konuşmamaktadır. Bunun üzerine doktorunun, kendisinin bu durumuna sitem ederek “kaşığı tutmayı, böylece yemeğini doğru dürüst yemeyi öğrenmek yerine hastabakıcıların yedirmesini istiyorsun” (s. 79) demesi öz denetim değerinin önemli bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserin başka yerlerinde Sevgi'nin babasıyla konuşurken “eskiden beri ben de iş yapıyorum ... ortalığı dağıtmıyorum. Yanlışlıkla dağıtınca topluyorum. Ahır süpürüyorum... Pınardan su yaşıyorum” (s. 54) şeklindeki sözleri ve kendi kendine “kimseye yük olmayabilirim. Önümdeki yol uzun” (s. 87) ifadelerini kullanması da öz denetim değerinin örnekleridir.

Adalet

TDK, Güncel Türkçe Sözlük'te “herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk” olarak geçen adalet ya da adil olma, kimseye haksızlık etmemektir. Eserde, on kök değerden en az yer verilenlerden birisi adalet değeridir (5). Sevgi doğadaki varlıkları severken birini diğerinden ayırmamıştır. Eşitlik ve adalet duygusuna sahip olduğu “o doğadaki her hayvanı ayırt etmeksizin seviyordu” (s. 140) cümlesinden anlaşılmaktadır. Eserde Sütlaç adlı kedi, “...arılar artan çiçeklerden bal yapar. Siz hepsini sahiplenirsiniz. Bizler zararlı hayvanları yok ederiz, köpekler evlerinizi düşmanlarınıza karşı korur. Sizler ne yaparsınız peki?” (s. 22) şeklindeki sözleriyle Sevgi'ye, insanların adil davranmadıklarını söyler.

Vatanseverlik

Yıldırım (2006) vatanseverliği, insanların, kendisinden başlayarak ailesine, çevresine, mesleğine bağlı olmak; çalıştığı kurumu, ülkesini, vatandaşlarını korumak; doğaya sahip çıkmak şeklinde tanımlar. Vatanseverlik, sorumluluklarını bilmek, kurallara uymak, dayanışma içinde olmak, işini düzgün yapmak, meslek sahibi olup vatanına, milletine yararlı bir birey haline gelmektir. Eserde vatanseverlik değeri, zorluklarla mücadele eden bir kız çocuğunun topluma faydalı olma yolundaki azmi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Sevgi, tüm güçlükleri aşip hayal ettiği mesleğe ulaşmak için gayret göstermektedir. Çok sevdiği hayvanlarına yardım edebilmek ve memleketine faydalı bir birey olmak için okur. “Veteriner nasıl olunur? Kızlar da olur mu? Peki kendisi? Olur, olacak.

Mademki böyle bir iş var, dağları devirecek ve hayvanlarına ulaşacak” (s. 158) cümleleri Sevgi'nin mesleğine kavuşacağı günü hasretle beklediğini gösterir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Değerler eğitiminin kazandırılmasında etkili olan materyallerin başında hiç şüphesiz edebi eserler gelir. Edebi eserler, içinden çıktıkları toplumun gelenek ve göreneklerini, örf ve adetlerini, törelerini, inançlarını vb. kültürel değerlerini yansıtır. Bu bakımdan değerlerin aktarımında önemli bir yere sahiptir (Kardaş, 2018). Toplumunu oluşturan bireyler değiştikçe toplum da değişir. Ahlaki yönden zorunluluk içeren değerlerin ilköğrenim yeri ailedir. Fakat aile küreselleşen dünya karşısında değerleri kazandırmada yetersiz kalabilmektedir. Bu durum toplumun okullara ve değerlerin okullarda kazandırılmasına olan ihtiyacı arttırır. MEB son yıllarda değerlerin kazandırılması yönündeki çalışmalara ağırlık vermiştir. 2018 yılında Türkçe dersi ile birlikte yenilenen 51 dersin öğretim programlarında ortak bir bölüm yer almış, bu ortak bölümde ‘değerlerimiz’ adıyla bağımsız bir başlığa yer verilmiştir. Söz konusu başlığın altında *adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik* adlı on kök değer belirlenmiştir. Ayla Kutlu'nun ilk basımı 1989 yılında yayımlanan *Merhaba Sevgi* adlı çocuk romanı bu amaç çerçevesinde incelenmiştir.

166 sayfadan oluşan *Merhaba Sevgi* adlı eserde birbirinden farklı 42 değer tespit edilmiştir. Bunlardan en fazla rastlanılanı sevgi (53) değeri olmuştur. Bunu dürüstlük (43), yardımseverlik (24), sorumluluk (24), saygı (22), merhamet (20), bilme/öğrenme isteği (19), iyilik (16), nezaket (14), fedakârlık (11), kararlılık (11) ve dostluk (10) değerleri takip etmiştir. Ayrıca 2018 yılında yayımlanan öğretim programlarında yer alan on kök değerlerin tamamının da eserde yer aldığı görülmüştür. MEB tarafından, Program'da yer alan on kök değerle ilişkili olarak ilan edilen *anlayışlı olma, azimli olma, cömert olma, çalışkan olma, dayanışma, diğerkâmlık, eşit davranma, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, özgüven sahibi olma, paylaşma, toplumu önemseme, vefalı olma* gibi bazı tutum ve davranışlar (alt değerler, araç değerler) da *Merhaba Sevgi* adlı eserde tespit edilen değerler arasında yer almıştır.

2018 Programı'nda yer alan on kök değerden biri ve eserde en çok geçen değer olan sevgi, kitapta “sevgi, dünyayı güzelleştirir” (s. 16) şeklinde tanımlamıştır. Literatür incelendiğinde değerler eğitimi veya aktarımı üzerine yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunda, incelenen eserlerde en sık geçen değerlerin sevgi olduğu saptanmıştır (Abacı, 2018; Aydoğdu ve Alkan, 2020; Baran Yir, 2019; Batur ve Yücel 2012; Eker ve Yıldırım, 2017; Ergül Özkul, 2019; Erol, 2014; Gümüş, 2017; Karagöz, 2017; Kumbasar, 2011; Kurtuluş, 2017; Kuru ve Keklik 2016; Otmar ve Erdem, 2019;

Özay, 2019; Özbaşı, 2020; Senek, 2018; Topbaş, 2015; Yılmaz, 2018).

Bu çalışmada incelenen eserde insan, doğa, hayvan ve çocuk sevgisi gibi birçok sevgi çeşidine rastlanmıştır. Bu da eserin sadece sevgi değerini çok işlemesi yönünden değil aynı zamanda birçok sevgi türüne yer vermesi yönünden de zengin olduğunu göstermektedir. Kumbasar (2011), Karasu (2018), Kılıç ve Yılmaz (2018)'in yaptıkları çalışmalarda inceledikleri eserlerde de buna benzer olarak birçok sevgi türüne rastlandığı görülmüştür. Ancak Kumbasar (2011)'in çalışmasında tespit ettiği karşı cinse sevgi (aşk) ve şiir sevgisi ile Batur ve Yücel (2012)'in çalışmasında en çok tespit ettikleri Allah sevgisi bu çalışmada tespit edilen sevgi türlerinden farklılık göstermiştir. Bu çalışmada sadece iki yerde inançtan bahsedilmiş ancak açık bir şekilde “Allah Sevgisi”nin bir örneğine rastlanmamıştır.

Eserin genelinde en çok tespit edilen sevgi hayvan sevgisi olmuştur. Hayvan sevgisi küçük yaşlarda kazandırılması gereken önemli bir değerdir. Literatürde buna benzer çalışmalarla karşılaşmak mümkündür. Otmar ve Erdem (2019)'in yaptıkları çalışmada incelenen eserde hayvan sevgisi sıklıkla işlenmiştir. Katı (2015)'nin yaptığı çalışmada incelediği eserde ise hayvanlara isimlerin konulması dikkat çekmektedir. Söz konusu çalışmalar bu yönleriyle bu çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Behiç Ak'ın, *Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları* üzerine yaptıkları değerler eğitimi çalışmasında Aydoğdu ve Alkan (2020), yazarın eseriyle okuyuculara aile, hayvan ve doğa sevgisini kazandırmak istediğini vurgulamışlardır. Ayla Kutlu'nun bu çalışmada incelenen eserinde de bunu görmek mümkündür. Yazarın Sevgi adlı başkarakter aracılığıyla bütün okuyucularına insan, aile, hayvan ve doğa sevgisini hissettirmek istediği görülmektedir.

Araştırmada, *Merhaba Sevgi* adlı eserde yardımseverlik değerinin de en çok işlenen değerler arasında olduğu görülmüştür. Karagöz (2017), Eken ve Öksöz (2019) ve Özbaşı (2020)'nin yaptıkları çalışmalarda da sevgi değerinin yanı sıra yardımseverlik değerinin de en çok işlenen değer olduğu ifade edilmiştir.

Bu çalışmada on kök değer arasında en az işlenen değerlerin ikisinin adalet (5) ve vatanseverlik (3) olduğu görülmüştür. Karagöz (2017)'ün yaptığı çalışmada da vatanseverlik değerinin en az işlendiği değerlerden biri olduğu (3) vurgulanmıştır. Dilek (2017) ise çalışmasında incelediği eserde vatanseverlik ve adil olma değerlerine hiç yer verilmediğini belirtmiştir. Buna karşın Yılmaz (2018)'in Aytül Akal'ın çocuk romanları üzerine yaptığı çalışmada adalet değeri en çok geçen değer olarak aktarılmıştır.

Vatanseverlik değeri eserde az işlenen değerlerden biri olmakla birlikte dikkat çekici bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Ayla Kutlu eserinde bu değeri okumak, doğaya karşı duyarlı olmak, ayırt etmeksizin tüm canlıları sevmek, bir meslek sahibi, faydalı bir birey olarak hayatını sürdürmek şeklinde işlemiştir.

Bu çalışmada incelenen eserde, en çok işlenen değerlerden biri olan dürüstlük (43) değeri, Toz ve Senek (2018) ve Özbaşı (2020)'nin ayrı ayrı yaptıkları çalışmalarda inceledikleri eserlerde en az işlenen değer olarak ifade edilmiştir. Dürüstlük değeri, Eken ve Öksöz (2019)'ün yapmış oldukları çalışmada tespit edildiğine göre ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerde de en az işlenen değerlerden biri olmuştur.

Bu çalışmada, değerler eğitimi ve 2018 Programı'nda yer alan on kök değer açısından incelenen *Merhaba Sevgi* adlı eser duru, açık ve akıcı bir dille yazılmıştır. Çocukları içine çekerek onlara insan ve hayvan sevgisini, dostluğu, iyiliği öğretmeye çalışmıştır. Kitapta, adalet er veya geç yerini bulmuş; güven, dürüstlük ve iyi niyet kazanmıştır.

Öneriler

- Ayla Kutlu'nun bu çalışmada incelenen *Merhaba Sevgi* adlı eserinin değerler bakımından zengin olduğu görülmüştür. Bu nedenle ders içi ve ders dışı etkinliklerde kullanılmalı, tavsiye eserler arasında yer almalıdır.
- Bir eserin değerler eğitimi açısından incelenmesi, yazarın tüm eserleri hakkında bilgi vermez. Yazarın diğer eserleri üzerine de buna benzer çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Abacı, E. (2018). *Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. Kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akgül, Z. (2019). *Yetişkin din eğitimi açısından dini iletişim ve sabır değeri* (Yüksek lisans tezi). Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, M. (2003). Gençliğin değer algısı: Konya örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 121-144.
- Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış Dergisi*, 7(19), 39-45.
- Aydın, Z. M. (2014). *Okulda değerler eğitiminin ilkeleri ve sorunları*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Aydoğdu, H. ve Alkan, E. (2020). Değerler eğitimi ve Behiç Ak'ın Tavşan Dişli Bir Güzlemcinin Notları'nda sevgi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 185-204.
- Baran Yir, B. (2019). *Bilgin Adalı'nın Eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başkan, A. (2019). Çocuklar için edebiyat eğitiminde kültür ve değer aktarımı. E. Akın (Ed.), *Çocuklar için edebiyat eğitimi içinde* (s. 61-75). Ankara: Anı yayıncılık.
- Batur, Z. ve Yücel, Z. (2012). Ahmet Efe'nin çocuk hikâyelerinde değerler eğitimi ve hikâyelerin Türkçe eğitime katkısı. *Turkish Studies*, 7(4), 1031-1049.
- Braithwaite, V. ve Blamey, R. (1998). Consensus, stability and meaning in abstract social values. *Australian Journal of Political Science*, 33(3), 363-380.
- Cansız Aktaş, M. (2014). Nitel veri toplama araçları. M. Metin (Ed.). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri İçinde* (s. 337-371). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. USA: Pearson Prentice Hall.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Demir, Ş. (2019). *Feridun Oral'ın resimli öykü kitapları üzerine bir doküman incelemesi* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilek, A. (2017). Feridun Oral'ın resimli hikâye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Dilmaç, B., Deniz, M. ve Deniz, M. E. (2009). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışlarıyla değer tercihlerinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 9-24.
- Duyan, V., Gülден, Ç. ve Gelbal, S. (2012). Öz-denetim ölçeği ÖDÖ: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Journal of Society & Social Work*, 23(1), 25-38.
- Eken, N. T. ve Öksüz, H. İ. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Türkçe Dersi Öğretim Programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 384-401.
- Eker, C. ve Yıldırım, K. (2017). Değerler eğitimi açısından Ziya Gökalp'e ait "Altın Işık" adlı eserin incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 30-38.
- Er, H., Ünal, F. Ve Gürel, D. (2016). Sosyal Bilgiler dersinde değer aktarımı açısından Sadi Şirazi'nin "Bostan" ve "Gülistan" isimli eserlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 225-242.
- Ergül Özkul, Z. (2019). *Haldun Taner'in öykülerinde tespit edilen değerlerin Türkçe Öğretim Programında (1-8. Sınıf) yer alan kök değerlerle uyumu* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erol, E. E. (2014). *Tarık Buğra'nın hikâyelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Gümüş, S. (2017). *Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanlarının analizi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gündüz, M. ve Bağcı, M. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin kök değerler hakkındaki farkındalıkları ve değerleri öğretme yöntemleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 5(2), 184-197.
- Gürgil, F., Kılcan, B., Kılıçoğlu, G. ve Kurtoğlu, F. S. (2019). Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetname'nin kök değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(1), 446-461.
- Halstead, J. M. ve Taylor, M. (2000). *Learning and teaching about values: A review of recent research. Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Hançerlioğlu, O. (2005). *Felsefe ansiklopedisi kavramlar ve akımlar* (Cilt I, değer maddesi). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- İkiz, F. E., Totan, T. ve Karaca, R. (2013). Sorumluluk inançlarını arttıran faktörleri belirleme ölçeğinin uyarlanması. *New/Yeni Symposium Journal*, 51(2), 105-115.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z. ve Sağlam, M. (2018). Türkiye'de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 183-207.
- Karagöz, B. (2017). Naki Tezel'in Türk Masalları adlı kitabının değerler açısından analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 534-556.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasu, H. (2018). *İlkokula uyarlanmış Dede Korkut hikâyelerinde değerler eğitimi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kardaş, N. (2018). Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre Kitabında yer alan değerlerin incelenmesi. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 87-102.
- Katı, Y. (2015). *Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk hikâyelerinde değerler eğitimi ve söz varlığı* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılcan, B. (2016). Ignác Kúnos'un Kırk Dört Türk Peri Masalı adlı eserinin değerler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 5(3), 144-156.
- Kılıç, B. S. ve Yılmaz, O. (2018). Fakir Baykurt'un masallarında değer eğitimi ve masalların Türkçe eğitimine katkısı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1104-1125.
- Kılıçoğlu, E. B. (2016). *Ayla Kutlu'nun çocuk edebiyatı ürünlerinde toplumsal cinsiyet rolleri* (Yüksek lisans tezi). Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kurtoğlu, F. S. (2017). Âşık Veysel'in şiirlerini değerler eğitimi açısından okumak. *Turkish Culture & Haci Bektas Veli Research Quarterly*, 83, 101-123.
- Kuru, H. ve Keklik, S. (2016). Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Iğdir University Journal of Social Sciences*, 10, 217-237.
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2015). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine....* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma - desen ve uygulama için bir rehber / Qualitative research a guide to design and implementation*. (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2019). *Genişletilmiş bir kaynak kitap nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev. ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Oktay, M. (2019). Muallim Naci'nin "Ömer'in Çocukluğu" adlı eserinde kök değerler. *Journal of International Social Research*, 12(66), 161-173.
- Otmar, Ö. ve Erdem, A. (2019). Yalvaç Ural'ın çocuk edebiyatı eserlerinde hayvan sevgisi değeri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(37), 7-34.
- Öksöz, H. İ. ve Eken, N. T. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe Ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Türkçe Dersi Öğretim Programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 384-401.
- Özay, Ş. (2019). *Çocuk edebiyatı açısından Ülker Köksal'ın romanlarında değerler eğitimi* (Yüksek lisans tezi). Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbaşı, S. (2020) Türkçe Dersi Öğretim Programındaki kök değerler çerçevesinde Aytül Akal masallarının incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 178-192.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217-240.
- Robb, B. (1998). What is values education-and so what?. *Originally Published in the Journal of Values Education*, 1, 3-12.
- Schwartz, S. ve Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 550-62.
- Schwartz, S. ve Bilsky, W. (1990). Toward a theory of the universal content and structure of values: extensions and cross cultural replications. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 872-91.

- Schwartz, S. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social issues*, 50(4), 19-45.
- Senek, S. (2018). *Aytül Akal'ın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Şen, E. (2020). *Çocuk edebiyatında kurmaca gerçeklik*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- TDK Güncel Türkçe Sözlük. Adalet. 25 Mayıs 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- TDK Güncel Türkçe Sözlük. Öz denetim. 26 Mayıs 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- TDK Güncel Türkçe Sözlük. Saygı. 26 Mayıs 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.
- Topbaş, A. (2015). *Sema Maraşlı'nın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Toz, H. ve Senek, S. (2018). Aytül Akal'ın masallarında "iyimserlik" değeri. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 160-172.
- Tozlu, N. (2003). *Eğitim problemlerimiz üzerine düşünceler*. Ankara: Mikro Yayınları.
- Uca, N. (2019). *Ayla Kutlu'nun hikâyelerinde toplumsal cinsiyet rolleri ve kız çocukların eğitimi sorunu* (Yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Ulusoy, K. ve Arslan, A. (2014). *Farklı yönleri ile değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yanık, Z. (2019). *Ayla Kutlu'nun çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Yaşaoğlu, C. (2013). Hayat Bilgisi dersi kazanımlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(7), 849-858.
- Yaşaroğlu, C. (2018). Öğretim programlarında değerler: Hayat Bilgisi dersi örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(5), 725-733.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. (2006). *TSK vatandaşlık bilinci ve vatan sevgisi eğitiminin analizi* (Yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Yılmaz, A. (2018). *Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanları* (Yüksek lisans tezi). Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Extended Abstract

Research Problem

Values are what make people different from other creatures on earth. Values are what make us humans. Values are important dynamics both in the individual and social level because social life is based on a number of criteria, which are the values that society adheres to. Values are the most important criteria that attribute meaning to sociocultural elements.

In recent years, cultural elements have been the focal point of attention of not only curricula but also of researchers. Primary and secondary school curricula had been revised several times since the declaration of the Republic, but values education was directly integrated in those curricula for the first time in 2005.

The content of 51 courses, including Turkish, was renewed in 2018. The published curricula of all those courses had one section in common, which was titled “Our Values,” addressing ten core values; justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, and helpfulness.

Ayla Kutlu is one of the most prominent figures when it comes to children's literature. One of her works is a children's novel titled *Merhaba Sevgi* (Greetings to Love).

The aim of this study was to *determine what values the novel Merhaba Sevgi addresses, analyze it in terms of the ten core values in the curricula, and highlight its significance in terms of values education.*

To our knowledge, this is the first study to analyze the novel *Merhaba Sevgi* in terms of values education and the ten core values in the curricula. We, therefore, believe that this study will contribute to the literature.

Method

In this study “basic qualitative research” design was used. The study material was the 166-page children's novel *Merhaba Sevgi* written by Ayla Kutlu in 1989. Data were collected using document review. Data were analyzed using content analysis and evaluated and interpreted in terms of frequency.

Results and Conclusion

- The book addresses 42 values; love (53), honesty (43), helpfulness (24), responsibility (24), respect (22), mercy (20), willingness to know/learn (18), nicety (16), kindness (14), sacrifice (11), determination (10), friendship (10), solidarity (9), patience (9), perseverance (9), self-control (7), sharing (7), cleanliness (6), courage (6), self-confidence (6), abiding by social rules (5), justice (5), faithfulness (4), protecting-guarding (4), sincerity (3), patriotism (3), trust (3), equality (3), empathy (3), hopefulness (3), prudence (2), generosity (2), tolerance (2), altruism (2), appreciation (2), austerity (2), diligence (2), being constructive, (2) and sensitivity (2), awareness (1), aesthetics (1), and conventionality (1).
- The book addresses all ten core values in the 2018- curricula. Of those ten values, it mostly refers to love (53), honesty (43), helpfulness (24), responsibility (24), respect (22), followed by friendship (10), patience (9), and self-control (7). However, it rarely makes a mention of the values of justice (5) and patriotism (3).

The study focused on in what contexts the book addresses the ten core values.

Suggestions

The children's novel *Merhaba Sevgi* written by Ayla Kutlu is a particularly important work of art in terms of values education because it is rich in values. It should, therefore, be used in intracurricular and extracurricular activities. Future studies should focus on Ayla Kutlu's other works.

ETİK BEYAN: *Bu çalışma, klinik veya deneysel bir çalışma olmayıp insanlar veya hayvanlar üzerinde yapılmamıştır. Dolayısıyla TR Dizin'in 2020 yılında zorunlu kıldığı "etik kurul kararı gerektiren klinik ve deneysel, insan ve hayvanlar üzerindeki çalışmalar için ayrı ayrı etik kurul onayı alınmış olmalı, bu onay makalede belirtilmeli ve belgelendirilmelidir" kriteri kapsamına girmemektedir. Bu nedenle bu çalışma için herhangi bir etik kurul iznine başvurulmamıştır. Sorumlu yazar, "Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' Adlı Çocuk Romanının Değerler Eğitimi ve On Kök Değer Açısından İncelenmesi" başlıklı bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olduğunu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığını; karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulu'nun hiçbir sorumluluğunun olmadığını; tüm sorumluluğun kendisine ait olduğunu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt eder.*